

En nærmere beskrivelse af det Grundtvig/Koldske

- **Det historisk/poetiske:** Vi er født i en tid og på et sted, og er et led i en kæde fra fortid til fremtid. Historisk og nationalt tilhørsforhold (folkeånd) skal skabes gennem det historisk/poetiske, som er nationens fortid fortalt som "den gode historie" samt national digtning og nationalsange. Hele tanken er at overlevere tidligere generationers visdom til denne samt opbygge national stolthed samt vilje og mod til at arbejde for landet (folket). Grundtvig skriver selv: *Kun ord, som går i sagn og sang/fra mund til mund i folkevang,/opholder folkelivet;/i folkets egne gamle ord/kun folkelig oplysning bor,/af folkeånden givet.*
- **Ligeværdighed:** "Lige værdighed i borg og hytte," har Grundtvig udtalt. Dette er andels-tanken, hvor vi "tæller hoveder og ikke høveder." Dette er ikke lighed – at alle skal være lig hinanden – men at alle, uanset social status, besiddelser, titler mm. har samme værdighed, har samme ret til at ytre sig og blive hørt, samme ret til respekt og hensyn – at alle har en værdi, der kommer indefra.
- **Levende vevselvirkning:** Det talte ord i dialog, der selvsagt er ligeværdig. At tale og lytte, åbne sig for andres tanker og idéer, dele oplevelser, erfaringer og visioner, at give til og modtage fra fællesskabet. *Ja, tal nu sandt om småt og stort/og jævnt om alt det høje!* var Grundtvigs opfordring.
- **Skole for livet:** Skolen skal uddanne til hele menneskelivet og dens virke skal fremme livsduelighed. Det må ikke være særinteresser (stat, erhvervsliv, religion mm.), der dikterer skolens indhold. Dette er et dannelsesideal, der ligner almen dannelse, men som skal ses i sammenhæng med de øvrige begreber.
- **Folkelighed:** At være lig – en del af – folket. Det danske fællesskab opbygget gennem det historisk/poetiske (bevidstgøres om fælles historie, kultur og moral). Et skæbnefællesskab som folket skal vækkes for at indgå i. Grundtvig skriver: *Til et folk de alle høre,/som sig regne selv dertil,/har for modersmålet øre,/har for fædrelandet ild.*
- **Oplysning:** At se, hvad der er at se og lære, hvad der er at lære, forstå det før uforståelige, udvide sin horisont. At undervise – vise undere – og at oplyse – lyse op, hvor der er mørkt – er det skolen går ud på. Oplysning gælder både kundskaber/færdigheder og livsoplysning. *Oplysning være skal vor lyst,/er det så kun om sivet,/men først og sidst med folkerøst/oplysningen om livet* – som Grundtvig selv så rammende udtrykker det.
- **Det levende ord:** Ord i bøger er døde, de repræsenterer livet dårligt og er ikke velegnede til "oplysning", "det historisk/poetiske", "levende vevselvirkning" mm. Det er ord uden ånd, og uden ånd er man dømt til at abe efter i evighed – og det er uværdigt for det "guddommelige experiment", som Grundtvig anså mennesket for. Nej ordet skal være levende go åndfuldt, en direkte kontakt mellem mennesker i ord og sang, dynamisk og skabende.

- **Kristendom- ånd & støv mm.:** En svær en... Grundtvig ville holde den kristne lære fra skolerne (det var et forældreansvar), mens Kold insisterede på kristendomsundervisning.

...Den opmærksomme læser vil måske bemærke 2 centrale begrebers fravær. De ligger ellers skolen nær:

- **"Friheden"** figurerer ikke som selvstændigt punkt. Friheden ligger som idé i det hele, men kan ikke skilles ud fra det andet, for frihed kan ikke defineres i sig selv – dog siger Grundtvig, at det skal være "frihed for Loke såvel som for Thor," men han mener, at frihed kun er at finde i fællesskabet/det folkelige (Jo stærkere den binder, des friere den gør"), og selvfølgelig forpligter frihed (*"Frihed først og sidst i ånden,/hvor den virker uden arm,/frihed derhos og for hånden,/som gør gavn og ingen harm!"*)
- **"Fællesskab"** figurerer heller ikke som selvstændigt punkt. Grundtvig er meget fællesskabsorienteret, men det er et nationalt, folkeligt fællesskab, og det kommer til udtryk i hans folkelighedsbegreb.